

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики»
Дніпропетровської обласної ради»

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ МУЗИКАНТА»

Рівень вищої освіти – Другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 4

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Психологія особистості музиканта» є обов'язковим компонентом циклу професійної підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти «Магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю формування професійних компетентностей, необхідних для опанування, інтерпретації сучасних уявлень про феномен «особистість» у психології, властивості та специфіку останньої з метою розвитку здатності до розуміння природи поведінки, діяльності, вчинків людини та урахування вищезазначених особливостей у процесах самовдосконалення, міжособистісної взаємодії у професійній та викладацькій діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпровської академії музики.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК2 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК5 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові:

ФК6 Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;

ФК9 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 3, курс – перший, семестр II, загальний обсяг – 90 годин, з них лекційних – 42 годин, самостійних – 48 години.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Психологія особистості музиканта» є формування у студентів розуміння природи поведінки, діяльності, вчинків людини та урахування вищезазначених особливостей у процесах самовдосконалення, міжособистісної взаємодії у професійній та викладацькій діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (ПРН):

ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 8 Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Психологія особистості музиканта» вивчається на першому курсі (II семестр) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з

дисципліни «Психологія», що вивчається на бакалаврському рівні вищої освіти. Дисципліна «Психологія особистості музиканта» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Музична педагогіка вищої школи», «Сучасні освітні системи», педагогічна практика.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Психологія особистості музиканта» реалізується у вигляді лекційних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Активні методи, наочні (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація); метод проблемного викладу теоретичного матеріалу, праця з навчально-методичними матеріалами, науковими статтями та електронними ресурсами (конспектування, тезування, анутовання, есе, аналітичні етюди); методи організації та проведення самостійної роботи (виконання проєктів, індивідуальних та творчих завдань).

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ОСОБИСТІТЬ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ПРОБЛЕМА В ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет курсу

Вступ до дисципліни «Психологія особистості». Загальне уявлення про особистість та її структуру. Основи теорії особистості у зарубіжній та вітчизняній психології. Психологічна характеристика особистості з позицій біопсихосоціальної парадигми.

Тема 2. Загальне уявлення про особистість, її структуру та закономірності формування.

Предмет та завдання вибіркової дисципліни «Психологія особистості». Теоретична розробка проблеми. Створення психологічно обумовленої стратегії і тактики вивчення особистості. Закономірності і механізми розвитку, формування та прояву особистості. Структура особистості. Індивід, людина. Особистість, індивідуальність. Проблема біологічного і соціального оточення особистості. Ототожнення особистості з її ставленнями. Визначення особистості як сукупності суспільних відносин. Біосоціальна сутність особистості. Поняття норми у психології.

Тема 3. Основні теорії особистості у зарубіжній психології.

Психодинамічний підхід у психології особистості: класичний психоаналіз З. Фрейда та аналітична теорія К. Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Соціокультурна психологія К. Хорні. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Теорія типів особистості Г. Айзенка. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела. Теорія Ж. Піаже (розвиток мислення в онтогенезі). Теорія особистісних конструкторів Дж. Келлі.

Гуманістичний напрям у психології особистості: теорія самоактуалізації А. Маслоу. Феноменологічна теорія К. Роджерса. Особистість у логотерапії В. Франкла. Біхевіоризм: Б. Скіннер як фундатор теорії оперантного навчання. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури. Теорія соціального научіння Дж. Роттера.

Тема 4. Загальна характеристика вітчизняних теорій особистості та нові погляди на особистість з позицій неklasичної та постнеklasичної науки.

Традиції дослідження особистості у вітчизняній психології. Особистість як сукупність ставлень людини. Теорія особистості В.М. Мясичев. Погляди на проблему особистості Б.Г. Анан'єва. Структура особистості за К.К. Платоновим, С.Л. Рубінштейном, В.С. Мерліном. Особистість в культурно-історичній теорії В.С. Виготського. Основні положення теорії особистості О.М. Леонт'єва з позицій діяльнісного підходу. Проблема особистості у роботах Г.С. Костюка, Е.Л. Носенко, С.Д. Максименка. Концепція психоенергетичної цілісності М.П. Варій.

Нові погляди на розуміння особистості з позицій постнеklasичної науки: трансперсональний підхід до людини С. Грофа. Взаємна функціональна цінність особистості і суспільства у концепції А. Менегетті. Синенергетичний підхід: людина як самоорганізуюча система (В.С. Степін, В.Е. Ключко, Е.М. Князева, І.В. Єршова-Бабенко).

**РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ОСОБИСТОСТІ МУЗИКАНТА**

Тема 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості

Загальна характеристика властивостей людини як індивіда. Темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту. Роль темпераменту у діяльності людини. Урахування типу і властивостей темпераменту в процесах спілкування та взаємодії. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності. Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості. Характер, його структура, типи і закономірності формування. Характерологічні особливості особистості. Акцентуації характеру (К. Леонгард, А.Е. Лічко). Соціальні типи характеру за Є. Фромом. Поняття про аномальний розвиток особистості (патохарактерологічне формування особистості, розлади особистості). Здібності: структура, різновиди. Індивідуальні відмінності у здібностях та їх біологічні передумови. Здібності, задатки і індивідуальні відмінності особистості. Загальні здібності. Спеціальні здібності. Творчі здібності. Навчальні здібності. Теоретичні і практичні здібності.

Тема 6. Емоційно-вольова сфера особистості.

Психологічні теорії емоцій. Природа емоцій та їх фізіологічні механізми. Вираження емоцій. Інтенсивність емоційних проявів: настроїв, афект, стрес. Впорання з стресом. Хвороби стресу. Поняття про психосоматичні та невротичні розлади. Механізми та функції стресоподолаючої поведінки. Класифікація копінг-стратегій. Емоційна стійкість особистості. Поняття про стан «поток». Почуття і емоції. Види почуттів. Вищі почуття. Можливості розвитку емоційної сфери особистості. Поняття про волю. Вольовий акт і його структура. Вольові якості і механізми їх формування. Вольова регуляція емоцій. Самовиховання і його можливості. Воля і мотивація.

Тема 7. Потребнісно-мотиваційна та ціннісно-смілова сфери особистості.

Активність особистості та її джерела. Класифікація потреб. Потреби, мотиви та цілі діяльності. Потреби як рушійна сила особистості. Класифікація мотивів. Структура і основні параметри мотиваційної сфери людини. Свідома та несвідома мотивація. Самооцінка і рівень домагань як чинники мотивації. Поняття та рівні смислової сфери. Динаміка смислових процесів. Сенс життя та його значення для особистості. Цінності особистості.

Тема 8. Розвиток особистості.

Формування особистості. Соціалізація особистості. Роль дитинства у становленні особистості. Соціальні чинники і розвиток особистості. Основні теорії та напрямки розвитку особистості в дитинстві. Психологія юнацького віку. Формування самосвідомості. Соціалізація особистості. Соціальний контроль та механізми його функціонування. Поняття про психологію особистісного зростання, передумови позитивного функціонування особистості та психологічне благополуччя.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контроль. **Поточний контроль** включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань (академічні есе, усні опитування). **Підсумковий контроль – залік** (тестування) наприкінці II семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аршава І. Ф., Бунас А. А. Прогностична компетентність як внутрішній регулятор поведінки особистості: Монографія. К.: Освіта України, 2019. 170 с.
2. Аршава І. Ф., Кутєпова-Бредун В. Ю. Психологія музиканта-виконавця: Монографія. Дніпро: Свідлер А.Л., 2020. 164 с.
3. Грисенко Н. В., Носенко Е. Л. Роль позитивних цінностей і властивостей особистості у попередженні емоційного вигорання педагога: Монографія. Дніпро: ДНУ, 2020. 164 с.
4. Канавець Р. Психологія особистості: Навч. посіб. К.: Алерта, 2021. 134 с.
5. Мирон В. Психологія особистості. Львів: Львівська політехніка, 2016. 608 с.
6. Москалець В. П. Психологія особистості: Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 262 с.
7. Москалець В. П. Психологія особистості: Підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 364 с.

8. Павелків Р. В. Особистість у контексті морального та професійного зростання: Монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 192 с.

Додаткова

1. Аршава І. Ф. Емоційна стійкість людини та її діагностика: Монографія. Дніпро: ДНУ, 2006. 336 с.
2. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Основи клінічної психології: Підручник. Дніпро: Свідлер А.Л., 2020. 148 с.
3. Аршава І. Ф., Кутєпова-Бредун В. Ю. Навчальний посібник до вивчення курсу «Психологія творчості»: Навч. посіб. Дніпро: ДНУ, 2019. 48 с.
4. Аршава І. Ф., Носенко Е. Л. Аспекти імпліцитної діагностики емоційної стійкості людини: Монографія. Дніпро: ДНУ, 2008. 468 с.
5. Аршава І. Ф., Знанецька О. М., Носенко Е. Л. Позитивність образу «Я» і психологічне благополуччя особистості: Монографія. Дніпро: Інновація, 2017. 234 с.
6. Аршава І. Ф., Черненко М. І. Психофізіологія: підр. з грифом МОН. Київ: Вища освіта, 2006. 492 с.
7. Байсара Л. І., Носенко Е. Л. Методичний посібник до вивчення курсу «Позитивна психологія». Дніпро: АЦЕНТ ПП, 2014. 110 с.
8. Варій П. Курс загальної психології: Підручник (у 2 т.) Київ: Алерта, 2015. 758 с.
9. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. 458 с.
10. Мельничук О. Б., Пасічник Р. Ф., Волкова А. М. та ін. Психологія особистості: Хрестоматія: Навч. посіб. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 532 с.
11. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Роль різних форм прояву інтелекту у зумовленні якості життя особистості. Дніпро: Свідлер, 2019. 72 с.
12. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: Підручник (з грифом МОН). Дніпро: ДНУ, 2010. 364 с.
13. Щербініна О. М. Сучасні тенденції розвитку професійної музичної освіти: *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя: Психолого-педагогічні науки*: зб. наук. пр. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. № 1. С. 70-72.
14. Яремчук О. В. Психологія етнокультурної міфотворчості особистості: Монографія. Київ: Фенікс, 2016. 431 с.